

6. Чорний ринок лихоманить: що відбувається з доларом. [Електронний ресурс] – URL: <https://economics.segodnya.ua/ua/economics/finance/chernyy-rynok-lihoradit-hto-proishodit-s-dollarom-1621859.html>.

7. Фінансова безпека підприємств і банківських установ: монографія / А.О. Єпіфанов, О.Л. Пластун, В.С. Домбровський та ін.; заг. ред.: А.О. Єпіфанова; ДВНЗ «Українська академія банківської справи Національного банку України». – Суми, 2009. – 295 с.

УДК 336.132

Кремень О.І., к.е.н., доцент

Київський національний університет технологій та дизайну

Гоженко І.С., студентка

Київський національний університет технологій та дизайну

## **РЕСУРСИ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ**

Відкритий воєнний напад росії на Україну, який Генеральна асамблея ООН назвала агресією російської федерації проти України, сколихнув весь цивілізований світ. Для забезпечення максимального опору агресору та обороноздатності країни, а також вирішення гуманітарних проблем, спричинених війною, Україна потребує величезних незапланованих фінансових ресурсів, а також додаткових джерел фінансування бюджетів усіх рівнів.

За підрахунками Міністерства фінансів, на місяць воєнних дій українська держава витрачає приблизно 10 млрд. дол. США, тож Україна здійснює пошук фінансування як на внутрішніх, так і на зовнішніх фінансових ринках. Одним з інструментів залучення додаткових коштів є так звані військові облигації. Їх розміщення розпочалося після прийняттям урядом України постанови «Про

випуск облігацій внутрішньої державної позики «Військові облігації» від 25 лютого 2022 р. № 156, який у такий спосіб окреслив намір залучити до 400 млрд. грн. [1].

Військові облігації фактично є різновидом облігацій внутрішньої державної позики (ОВДП) й згідно пункту 3 статті 16 Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» – це цінні папери, що розміщуються виключно на внутрішніх ринках капіталу і підтверджують зобов'язання України щодо відшкодування пред'явникам цих облігацій їхньої номінальної вартості з виплатою доходу відповідно до умов розміщення. Тоді як назва «військові облігації» вказує на використання коштів від їх розміщення на фінансування видатків у сфері оборони.

Особливо важливим джерелом фінансових ресурсів наповнення державного бюджету та створення робочих місць під час війни є функціонування національної економіки.

За оцінками національних та міжнародних експертних інститутів, втрати ВВП України у 2022 році внаслідок військової агресії росії можуть становити від 30,0% до 50,0%. В абсолютних цифрах у цінах 2021 року це відповідатиме 1,6-2,7 трн. грн. (56-92 млрд. дол. США) «невиробленої» продукції упродовж року. Окрім того, матеріальні збитки внаслідок масштабних руйнувань інфраструктурних та цивільних об'єктів оцінюють від 500,0 до 1000,0 млрд. дол. США [2].

Поступове пристосування бізнесу до нових умов та відновлення його функціонування може стати запорукою поступового зростання вітчизняної економіки в умовах війни.

Так, за результатами опитування Європейської Бізнес Асоціації, у квітні в Україні суттєво скоротилась кількість непрацюючих підприємств – наразі таких 26,0%, тоді як місяць тому їх було 42,0%. З-поміж опитаних малих бізнесів 17,0% вже відновили роботу після тимчасового припинення і ще 23,0%

готуються до відновлення. Бізнес у відносно мирних регіонах України все активніше намагається відновити свою діяльність [3].

Для подолання економічних негараздів в умовах війни вітчизняний бізнес потребує також значної міжнародної фінансової підтримки, однак наразі вона спрямована на макрофінансову та гуманітарну допомогу, забезпечення біженців, постачання військової техніки та зброї, що теж є дуже важливим.

Водночас, вже зараз українському бізнесу може надати допомогу Європейський Союз., зокрема, по-перше, поширити на Україну свій інструмент підтримки зайнятості (SURE), по-друге – профінансувати систему ваучерів, яка підвищить попит на продукцію українських компаній, дозволить їм вийти на європейський ринок або запровадити нові технології, в тому числі діджиталізацію. Звісно, це не єдині інструменти допомоги бізнесу, але вони вже існують й тому можуть бути поширені на Україну доволі швидко [4].

Процесу трансформації національних заощаджень в потенційні інвестиції в умовах воєнного часу сприятиме нова грошово-кредитна політика Національного банку України, основні положення якої нещодавно затверджені в «Основних засадах грошово-кредитної політики на період воєнного стану».

Наразі задля забезпечення належної відсічі широкомасштабній збройній агресії росії та безперервного функціонування системи державних фінансів в умовах воєнного стану Національний банк може надавати підтримку державному бюджету шляхом купівлі цінних паперів Уряду України на первинному ринку. Водночас, усвідомлюючи потенційні ризики монетизації дефіциту державного бюджету, Національний банк фінансуватиме лише критичні видатки Уряду в обмежених обсягах та лише шляхом купівлі цінних паперів Уряду на первинному ринку [2].

Аналіз наявних ресурсів доводить готовність України як до наступальних дій щодо відновлення рідної землі, так і до забезпечення фінансової стабільності під час війни. Наразі в умовах воєнного стану держава створила достатньо велику кількість можливостей для відновлення бізнесу. Економіка

повинна працювати, адже тільки так зможемо забезпечити зростання економіки, наповнити державний бюджет та наблизити нашу перемогу.

### **Література**

1. Ізвєков В.В. Військові облигації - можливість кожному підтримати країну. Юридична газета. URL : <https://jur-gazeta.com/dumka-eksperta/viyskovi-obligaciyi--mozhlivist-kozhnomu-pidtrimati-krayinu.html/>
2. Данилишин Б. М. Ресурси України для фінансової стабільності під час війни та відбудови. URL : <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/04/22/686099/>.
3. Слущкий Б.М. Час до роботи: як ввімкнути бізнес у часи війни. URL : <https://www.unian.ua/economics/finance/biznes-pid-chas-viyni-yak-rozpochati-y-chim-se-mozhe-zagrozhuvati-novini-ukrajina-11802603.html>
4. Шуштейв Я., Кобаль Ю., Востнер П. Як ЄС може допомогти українській економіці вижити в умовах війни. URL : <https://voxukraine.org/yak-yes-mozhe-dopomogty-ukrayinskij-ekonomitsi-vyzhyty-v-umovah-vijny/>